

นวัตกรรมกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ในยุค Next Normal

INNOVATION OF SCHOOL ADMINISTRATION BASED ON SAPPURISADHAMMA 7 IN THE NEXT NORMAL

คุณัชญา ทิพพานุรักษ์สกุล¹ และ พิษญาภา ยวงสร้อย²
Kunatchaya Thippayanuruksakul¹ and Phitchayapha Yuag-Soi²

บทความวิชาการ

วันที่รับบทความ 23 มิถุนายน 2564 วันที่แก้ไข 7 กรกฎาคม 2564 วันที่ตอบรับ 31 ธันวาคม 2565

บทความเรื่อง “นวัตกรรมกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในยุค Next Normal” เป็นบทความวิชาการที่ศึกษาการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติถัดไป Next Normal โดยบูรณาการกับหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 สำหรับผู้บริหาร เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย หลักธัมมัญญาตา รู้จักเหตุ หลักอัตถัญญาตา รู้จักผล หลักอิตถัญญาตา รู้จักตน หลักมัตถัญญาตา รู้จักประมาณ หลักกาลัญญาตา รู้จักกาลเวลา หลักปริสสัญญาตา รู้จักชุมชน และ หลักบุคคลัญญาตา รู้จักบุคคล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และการนำนวัตกรรมแบบต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้สำหรับบุคคล หรือในการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความพร้อมต่อการบริหาร ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค Next Normal

คำสำคัญ: นวัตกรรม, การบริหารสถานศึกษา, หลักสัปปุริสธรรม 7, ความปกติถัดไป

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹ A graduate student, Doctor of Philosophy Program in Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Naresuan University.

² Ph.D., at department of educational technology and communications, faculty of education, Naresuan University.

Abstract

“Innovation of School Administration based on Sappurisdhamma 7 in the next normal” is an academic article that studies the innovation of school administration in the next normal by integrating with the principles of Sappurisdhamma 7 consisted of knowing the cause, knowing the purpose, knowing oneself, knowing how to be temperate, knowing the proper time, knowing the society, knowing the different individuals which were for the benefit of school administrators. Also integrating new innovations for organizations could help administrators to manage educational institutions in academic administration, personnel management, budget management, and general administration with more modernity and efficiency. Moreover, it could help to improve the adaptability of school administration in the next normal.

Keywords: Innovation, School Administration, Sappurisdhamma 7, Next Normal

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ที่ผ่านมาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้คนขึ้นมามากมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจไปทั่วโลก โดยรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนไปเกิดจากพฤติกรรม และทัศนคติที่ไม่เหมือนเดิม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวทำให้เกิดเป็น New Normal หรือ ความปกติใหม่ ซึ่งผู้คนมีการปรับตัวต่อสถานการณ์เพื่อความอยู่รอด โดยให้ความสำคัญต่อสุขอนามัย และความปลอดภัยของตัวเองมากขึ้น รวมถึงการเปิดรับเทคโนโลยีและการใช้บริการดิจิทัลใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและความอยู่รอด เช่น การซื้อของออนไลน์ การประชุมและการสื่อสารออนไลน์จากการทำงานอยู่บ้าน (Work From Home) และการเรียนออนไลน์ เป็นต้น แต่หลังจากสถานการณ์โควิด19 ผ่านไป ความปกติถัดไป หรือ Next Normal จะเข้ามา ซึ่งหมายถึง อนาคตของแนวทางการดำเนินชีวิต พฤติกรรม การบริโภค บริบทการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ของผู้คนในสังคม ความพร้อมที่จะก้าวไปกับ

ความปกติใหม่ระยะยาว ที่ส่งผลถึงวิถีคิด วิธีการเรียนรู้ วิธีการสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการ ซึ่งเป็นการมองไปข้างหน้า เพื่อปรับตัวให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมทำให้เทคโนโลยีถูกนำมาใช้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรต่าง ๆ มากมายทั้งด้านอุตสาหกรรม การค้าขาย รวมไปถึงองค์กรด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หาแนวทางในการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ เช่นในช่วงการระบาดของโรคโควิด19 สถานศึกษาไม่สามารถเปิดเรียนเป็นปกติได้ หลายสถานศึกษาจึงมีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนได้สามารถเรียนกับครูได้แม้อยู่ที่บ้าน และเมื่อสถานการณ์การระบาดดีขึ้น บางสถานศึกษายังมีการใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ ร่วมกับการเรียนการสอนปกติ ถือเป็นการปรับตัวสู่ยุค Next Normal ที่การจัดการเรียนการสอนในอนาคตจะนำเอานวัตกรรมทางการศึกษา หรือเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักเรียนที่เปลี่ยนไปมากขึ้น นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารองค์กรในยุค Next Normal อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทำความเข้าใจ และเตรียมพร้อมนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระบบดิจิทัลหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน สื่อออนไลน์ มาใช้ประโยชน์สำหรับการบริหารสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยเช่นกัน

การบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบเสมือนผู้นำที่จะนำพาสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่เป้าหมายได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในการบริหารองค์กรให้อยู่รอดในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีการแข่งขันอยู่เสมอ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ลักษณะที่สำคัญคือการมีวิสัยทัศน์ และมีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์แบบยืดหยุ่น คือสามารถวางแผนและปรับเปลี่ยนแผนใหม่เพื่อให้ก้าวหน้าและตามทันโลกได้ตลอดเวลา และที่สำคัญขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และความเป็นผู้นำ ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรม ถือเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งในการบริหารที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดถือและประพฤติปฏิบัติโดยการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เข้ามาบริหารในสถานศึกษา เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี และส่งเสริมให้บุคคลเป็นผู้มีความรู้คู่

คุณธรรม โดยบทความนี้จะกล่าวถึงการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร พร้อมบูรณาการหลักปรัชญา 7 คือธรรมที่สำคัญ 7 ประการของคนดีที่บุคคลควรนำไปปฏิบัติ เพราะถือว่าเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน และสามารถพัฒนาการบริหารองค์กรให้เกิดความเจริญก้าวหน้าได้

การเปลี่ยนแปลงของการศึกษายุคความปกติถัดไป (Next Normal)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการศึกษามากมายในแบบระยะยาว และอาจกลายเป็นอนาคตของการศึกษาไทย การจัดการเรียนรู้ในยุคโควิด 19 หรือที่เรียกว่า ยุค New Normal และกำลังจะเข้าสู่ Next Normal ทำให้สถานศึกษาต้องมีการปรับตัวและพัฒนา โดยผู้บริหารต้องพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา ครูต้องพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดเตรียมสถานที่ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เช่น การมีจุดคัดกรอง มีบริการเจลแอลกอฮอล์ก่อนเข้าสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยในสถานศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนแบบเว้นระยะห่าง จัดการเรียนการสอนแบบ Online เพื่อลดการเดินทาง เป็นต้น โดยการจัดการเรียนการสอนแบบ Online นั้น อาจกลายเป็นเรื่องปกติที่สถานศึกษาต้องพัฒนา รวมไปถึงการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยในการบริหารจัดการ พัฒนาระบบทางด้านการสารสนเทศ และพัฒนาเครื่องมือที่จะมาช่วยในการจัดการศึกษา (กาญจนา บุญภักดี, 2563) จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการจัดการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับตัวในหลายด้าน ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร เป็นต้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องหาวิธีการในการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสม และทำความเข้าใจถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สู่ความปกติถัดไป (Next Normal) (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2563) ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

จากแนวคิดของโกล์บิช ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ไว้ได้แก่

1) การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 100% รูปแบบดังกล่าวเหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้ง ด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตรผ่านระบบออนไลน์ โดยผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ผู้ปกครองมีความพร้อมในการช่วยเหลือ

สนับสนุน รวมทั้งมีเครื่องมือเช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน และ อินเทอร์เน็ต พร้อมต่อการเรียน

2) การเรียนในห้องเรียน เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่มาก และมีพื้นที่มากพอให้สามารถปฏิบัติตามนโยบาย Social Distancing เพื่อรักษาระยะห่าง และการดูแลสุขอนามัยของผู้เรียนได้ อย่างเคร่งครัด

3) การเรียนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ เหมาะสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียน จำนวนมากและไม่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มาก่อน ควรแบ่งกลุ่มนักเรียน ออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อสลับวันกันมาเรียนทั้งนี้เพื่อให้ วันที่นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียน ทางโรงเรียนสามารถ จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบรักษาระยะห่างได้ เพื่อการเรียนรู้ที่ได้ประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนเลือกวิชาที่มีการปฏิบัติหรือ ต้องเรียนรู้ร่วมกัน มาจัดการเรียนที่ห้องเรียน ในขณะที่วิชาอื่นให้จัดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์

4) การเรียน Home School คาดว่าการเรียนในรูปแบบนี้จะมีเพิ่มขึ้นในประเทศไทย เนื่องจาก ผู้ปกครองอาจจะมีกังวลเรื่องความปลอดภัยของบุตรหลานจาก โรคภัยไข้เจ็บ มลพิษ มลภาวะ และภัยคุกคามอื่น โดยผู้ปกครองจะมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชามาสอนที่บ้านที่ตอบโงทย์ รูปแบบการเรียนรู้ของบุตรหลานมาประยุกต์กับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ (วันเพ็ญ พุทธานนท์ , 2563)

2. ด้านการพัฒนาครู

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้นำเสนอ แนวคิด การปรับบทบาทครูและการพัฒนาครู โดยปรับรูปแบบดั้งเดิมจากครูที่เป็นผู้สอน (Teacher) ให้เป็นครูที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ หรือ Learning Facilitator เป็นการชักชวนให้เด็กได้เรียนรู้ โดยเชื่อว่าสิ่งสำคัญของการศึกษาไทย คือ การมีครูคุณภาพจำนวนมากที่มีความสามารถใน การเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ มีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักสูตร วิธีการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนา โดยมีแนวคิดที่สำคัญ 2 แนวคิดในการมุ่งเน้นการพัฒนาครูในยุคใหม่ ได้แก่

1. เปลี่ยนจากครูแบบเดิมเป็นครูที่สอนครอบคลุมเกี่ยวกับการใช้ชีวิตจริงได้ เช่น ฐานปฏิบัติการสำหรับฝึกแนวทางสะเต็มศึกษา ซึ่งจะเป็ต้นแบบในการขยายผลสู่ภูมิภาค

โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครูวิทย์-คณิตทั่วประเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และนักเรียนสามารถนำสมรรถนะด้านสะเต็มมาใช้เพื่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในศตวรรษที่ 21

2. แพลตฟอร์มสนับสนุนเพื่อการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ระบบพี่เลี้ยง และการกำกับ แพลตฟอร์มการให้คำปรึกษา สำหรับบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปกครอง การพัฒนาครูให้มีความพร้อมสู่การเป็นครูยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาการคำนวณ การขยายวิธีการเรียนแบบ STEM ศึกษา จะทำให้เด็กมีความเข้าใจ ได้คิด วิเคราะห์เป็น เมื่อเด็กเรียนระดับมหาวิทยาลัย จะสามารถนำความรู้ด้านการคิด วิเคราะห์ มาประกอบการเรียนได้ (ชูกิจ ลิ้มปิจำนงค์, 2563)

นอกจากนี้ การพัฒนาสมรรถนะครูด้านดิจิทัล และทักษะการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษเป็นอีกเรื่องที่ครูในยุค Next Normal ควรที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ที่ว่า ครูจะต้องมีส่วนสำคัญในการพัฒนาและปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จะต้องพัฒนาครูในด้านนี้ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อย่างเร่งด่วน โดยจัดให้มีการทดสอบ และอบรมครูให้สอดคล้องกับความรู้ยุคดิจิทัล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

3. ด้านการบริหารหลักสูตร

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในขณะนี้ นอกจากจะพัฒนาทักษะ การศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่แล้ว ยังต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เช่น Up-Skill และ Re-Skill และ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความหลากหลาย และรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้มีทั้ง 2 แบบ คือ ออฟไลน์และออนไลน์ อีกทั้งคงไม่มี สูตรสำเร็จว่าหลักสูตรไหนจะเป็นออนไลน์ 100% การออกแบบหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงความแตกต่าง ของนักเรียนแต่ละคน มีแบบทดสอบที่หลากหลายเพื่อ

วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมถึงนักเรียนและ ครูร่วมกันออกแบบสภาพแวดล้อมในห้องเรียน (ศิริเดช คำสุพรหม, 2563)

การบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ความหมายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายท่าน ได้แก่ Arita Marini (2016) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดูแลรักษาและพัฒนาทรัพยากรภายในสถานศึกษาสู่เป้าหมายและความท้าทายใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วยการบริหารจัดการบุคลากร การบริหารจัดการทั่วไป และการบริหารจัดการงบประมาณ โดยผู้บริหารควรมีความสามารถในการวางแผน บริหารจัดการ และควบคุม ทรัพยากรในสถานศึกษา

Newman and Summer (2006) การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย ชุดกิจกรรม อัน จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมต่างๆ นั้น มักจะเกี่ยวข้องกับการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

มลวิภา สีขเรศ (2559) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาว่าเป็น ภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษาตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงินการบริหารงานกิจการนักเรียน และนักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม ให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจน เทคนิคต่างๆ ที่เหมาะสม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่บุคคลในสถานศึกษาร่วมกำหนดไว้

กิติมา ปรีดีติลล (2542) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างในสถานศึกษาตั้งแต่การ บริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การ บริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการ และการเงินการบริหารงานกิจการนักเรียน และ นักศึกษา และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

โดยสรุป การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการงานและทรัพยากรทุกอย่างภายในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ ด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความหมายของสัปปุริสธรรม 7

สัปปุริสธรรม หมายถึง ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัตบุรุษ หรือเป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นสัมมาทิฐิ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้มีปัญญา หรือมีมุมมองที่ถูกต้องตรงกับความจริง เป็นคนที่ประพฤติธรรมเป็นปกติ มีศรัทธามั่นคงในศาสนาเป็นคนที่มีความเห็นชอบตามทานองคลองธรรม หรือเป็นคนดี (พระธรรมปิฎก,2546) อันประกอบด้วยลักษณะ 7 ประการคือ

1. ฉัมมัณฺญูตา (ความรู้จักเหตุ : knowing the cause) คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมตา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล
2. อัถถัญญูตา (ความรู้จักผล : knowing the consequence) คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก
3. อัถตัญญูตา (ความรู้จักตน : knowing oneself) คือ รู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม แล้วประพฤติให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป เป็นต้น
4. มัตตัญญูตา (ความรู้จักประมาณ : knowing how to be temperate) คือ ความเป็นผู้รู้จักความพอดี ความพอเหมาะ รู้จักทำทุกสิ่ง ทุกอย่างหรือดำเนินชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม
5. กาลัญญูตา (ความรู้จักกาล : knowing the proper time) คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา เป็นต้น
6. ปริสัณฺญูตา (ความรู้จักบริษัท : knowing the society) คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกิริยาอย่างไร จะต้องพูดอย่างไร เป็นต้น
7. ปุคคัลลัญญูตา หรือ ปุคคัลปโรปริญญูตา (ความรู้จักบุคคล : knowing the individual) คือ รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล โดยความสามารถ คุณธรรม และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆอย่างไร เป็นต้น

การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Next

Normal

การบริหารสถานศึกษาในยุค Next Normal ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน โดยเฉพาะรูปแบบการดำเนินชีวิต และการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจทำให้เกิดความสับสน และวุ่นวายขึ้นได้ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องแสดงความสามารถในการบริหารจัดการ และรับมือกับปัญหาต่าง ๆ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องเป็นผู้นำ และเป็นตัวอย่างที่ดี การนำหลักธรรมที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาจึง นับเป็นการส่งเสริมให้ผู้คนอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลง และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เพราะสถานศึกษาถือเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้แก่ นักเรียนทุกคน ผู้บริหารจึงควรยึดหลักพุทธธรรม ร่วมกับทักษะภาวะผู้นำมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งผู้บริหารสามารถนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารได้ ดังนี้

1) **ธัมมัญญตา (การรู้จักเหตุ)** ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รู้จักการวิเคราะห์ความจริงที่เกิดขึ้น โดยสามารถวางแผนการทำงานอย่างรอบคอบ มีการคิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเมื่อประสบปัญหาจากการปฏิบัติงาน หาวิธีแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังเช่นในช่วงที่นักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ตามปกติเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือทางเลือกอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้แม้ไม่ได้มาโรงเรียน เป็นต้น

2) **อัตถัญญตา (การรู้จักผล)** การบริหารงานสถานศึกษาให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ และรู้ถึงประโยชน์ขององค์กรที่นำไปสู่ความมั่นคง และ ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อองค์กร ในที่นี้ก็หมายถึงการวางแผนงานที่ดี การวางแผนที่วิเคราะห์ผลกระทบ ด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารควรเป็นผู้ที่รู้จักการใช้หลักเหตุผลมาพิจารณาปัญหาในการบริหารองค์กร การปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิผล ยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ ตลอดจนการนำผลการปฏิบัติงานที่ได้มาประเมินร่วมกับบุคลากรเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้บริหารรู้จักการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อเป็นการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นต้น

3) อัตตัญญาตา (การรู้จักตน) การรู้จักองค์กรของตัวเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้และสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน บริบท รวมถึงขีดความสามารถของสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร และรู้จักวางแผนกลยุทธ์เพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อเหตุการณ์ รวมไปถึงการที่ผู้บริหารรู้จักหน้าที่ของตน สามารถวางตนได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีความเข้มแข็งและอดทนต่อปัญหาอุปสรรค รวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับ ศรัทธา และไว้วางใจแก่บุคลากร มีความสุขุมรอบคอบ ควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ ต่างๆ ได้ เช่น ในยุคที่เทคโนโลยีเริ่มมีบทบาทมากขึ้น ผู้บริหารควรรวิเคราะห์รายละเอียดต่างๆ ขององค์กร โดยจุดแข็ง จุดอ่อนอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เราจึงไม่ควรยึดติดกับแผน หรือ วิธีการเดิม ๆ และยอมรับที่จะเรียนรู้การบริหารใหม่ๆ ต่อยอดจุดแข็งเดิม และสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับตนเอง

4) มัตตัญญาตา (การรู้จักประมาณ) ผู้บริหารเป็นผู้มีความพอดี ดำเนินงาน บริหารจัดการแต่ละฝ่ายให้อยู่ในสถานะที่เหมาะสม การบริหารการเงิน ต้องพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร ขีดความสามารถขององค์กร และของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร โดยการควบคุมการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า และเสมอภาค รวมถึงการจัดวางระบบการเงิน บัญชี และพัสดุ ให้เป็นระเบียบแบบแผน เช่น ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงมากมายทางสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประมาณของโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรมีการวางแผนในการใช้งบประมาณ หรือทรัพยากรให้เหมาะสม คุ่มค่า เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด เป็นต้น

5) กาลัญญาตา (การรู้จักกาล) การที่ผู้บริหารรู้จักการจัดลำดับความสำคัญของงานในหน้าที่ การบริหารงานได้เสร็จทันเวลา อุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงาน บริหารงานตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน การเอาใจใส่ติดตามการทำงานทุกระยะเพื่อให้งานสำเร็จ เรียบร้อย ตลอดจนการประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้า ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ โดยเฉพาะในยุค Next Normal ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอด ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ใช้เวลาน้อยแต่ได้งานเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการปรับตัว และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ

6) ปรีสัญญาตา (การรู้จักชุมชน) การบริหารจัดการสถานศึกษา จำเป็นต้อง ปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่าง ๆ การสร้างสรรค์ หรือการประสานงานกับชุมชน หรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อองค์กร เป็นการบริหารจัดการที่สร้างความสัมพันธ์ด้วยเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชน หรือสาธารณชน จะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมตามควรแก่ บทบาทหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ให้มีความเจริญก้าวหน้า เช่น ผู้บริหารกำหนดมาตรการ หรือข้อปฏิบัติ ในการเน้นความสะอาด และรักษาระยะห่างทางสังคมในสถานศึกษา เพื่อเป็นการให้ความร่วมมือ และดูแล องค์กรต่างๆในชุมชน เป็นต้น

7) บุคคลสัญญาตา (การรู้จักบุคคล) คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา รู้จัก บุคลากรในสถานศึกษาของตนเอง เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล และรู้จัก ความสามารถของแต่ละบุคคล สามารถมอบหมายงานให้เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ ของบุคคลได้ รวมไปถึงการสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในวิชาชีพ มีการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม ให้การยกย่อง ชมเชยแก่บุคลากร ดำเนินลัทธิมนุษยนิยมตามระเบียบของทางราชการ ตลอดจนการส่งเสริมและสร้างขวัญ กำลังใจให้แก่บุคลากร เช่น การที่ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมีความสามารถ และความเชื่อมั่นในการสอน พร้อมรับ ต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค Next Normal

นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา

ความหมายนวัตกรรม

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2549) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรมไว้ว่า “นวัตกรรม” คือ การใช้ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อก่อให้เกิดคุณค่า

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2553) ได้ให้ความหมายของ นวัตกรรม ว่า หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ทักษะประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนา ขึ้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือกระบวนการใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม

Herkema (2003) นวัตกรรม เป็นการใช้ความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในองค์กร และนวัตกรรมสามารถเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเฉียบพลัน หรือค่อยเป็นค่อยไป

Kline, S. J., & Rosenberg, N. (2552) ได้กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึง การเกิดใหม่ขึ้นอีกครั้งจากการปรับปรุงสิ่งเก่าและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ นวัตกรรมไม่ใช่การขจัดหรือล้มล้างสิ่งเก่าให้หมดไป แต่เป็นการปรับปรุงเสริมแต่งและพัฒนา

สมบัติ นามบุรี (2562) นวัตกรรมหมายถึง ความคิดและกระบวนการใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือการพัฒนาที่แตกต่างจากของเดิมให้ดีขึ้นและเมื่อนำมาใช้สามารถทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประพันธ์ คชแก้ว (2564) การระดมความคิด ที่เกิดจากความรู้ของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาสิ่งใหม่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเรียกว่านวัตกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด อีกทั้งยังทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในภาพรวมด้วย

โดยสรุปแล้ว นวัตกรรมหมายถึง การใช้ความคิด การสร้างสรรค์ ในการพัฒนาสิ่งใหม่ กระบวนการใหม่ โดยอาจเกิดจากทักษะประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตใหม่ที่มีประโยชน์และคุณค่า

ความสำคัญของนวัตกรรมกับการบริหารสถานศึกษา

นวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ ทั้งนี้เนื่องจากในยุค Next Normal มีการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบในทุกด้านอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทันสมัย และเข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาจึงมีส่วนช่วยให้การใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษา ที่จำเป็นต้องรู้จัก ทักษะดิจิทัล ซึ่งถือเป็นเครื่องมือและวิธีการสำคัญในการทำงานในยุคนี้ โดยนัยหนึ่ง การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับครูผู้สอนและผู้เรียน จะกระตุ้นความต้องการเรียนรู้ และการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้สื่อใหม่ในรูปแบบสามมิติ แอนนิ

เมชัน ปัญญาประดิษฐ์ที่เป็นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนเป็นต้น ดังนั้น การนำเอานวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจึงควรเริ่มจากการตั้งเป้าหมาย สำหรับการจัดการศึกษาในอนาคตให้ชัดเจนก่อน จากนั้นจึงกำหนดกลยุทธ์และนำเอา เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลที่เหมาะสมมาปรับใช้ตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และตามสถานการณ์ (ทินกร บัวชู, 2562)

การประยุกต์ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสี่ปรัศธรรม 7

เนื่องจากในยุค Next Normal ผู้คนมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้มีการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้หลายองค์กรต้องมีการปรับตัว สถานศึกษาจึงเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ควรมีการพัฒนาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ทันสมัย และสามารถนำนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ควบคู่ไปกับการบริหารตามหลักพุทธธรรมได้ บทความนี้จะยกตัวอย่างนวัตกรรมที่เป็นเทคโนโลยี หรือ แอปพลิเคชันที่ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรม สี่ปรัศธรรม ได้แก่

1. G – Suites เป็นนวัตกรรมสำหรับการบริหารจัดการข้อมูล จัดทำเอกสาร ที่ผู้บริหารสามารถนำมาช่วยในการบริหารงานด้านวิชาการได้ โดยจะมีแอปพลิเคชันเหมาะสมสำหรับการทำงานต่างๆ มากมายให้เลือกใช้งาน เช่น Gmail, Google Calendar, Google Drive, Docs, Sheets, Slides, Forms, Google Meet เป็นต้น ถือเป็นนวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้เพื่อการบริหารงานวิชาการ เช่น สามารถใช้ Google Docs ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนพัฒนาสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานร่วมกัน โดยพิมพ์งานแบบออนไลน์ที่สามารถแบ่งปันเอกสารให้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อพิมพ์งานหรือแก้ไขข้อมูลได้ในเวลาเดียวกัน การใช้ Google Drive ซึ่งเป็นเซิร์ฟเวอร์ (server) ที่สามารถนำไฟล์ดิจิทัลไปเก็บ หรือดาวน์โหลดมาใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ต และสามารถแบ่งปันเอกสารกับผู้อื่นได้ ผู้บริหารสามารถเข้าไปตรวจสอบงานที่มอบหมายให้บุคลากรทำงาน รวมถึงการประชุมแบบออนไลน์โดยใช้ Google Meet ในการร่วมกันทำงาน หรือกำกับติดตามงานจากบุคลากร เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการพัฒนาการทำงานในองค์กรให้ทันสมัย และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้ จะเห็นได้ว่าการที่ผู้บริหารนำแอปพลิเคชัน G – Suite มาใช้ในสถานศึกษา ถือ

เป็นการรู้จักวางแผนในการใช้เทคโนโลยีในการปรับตัวเพื่อให้ห้องครอยู่รอด และเข้าใจถึงผลจากการปฏิบัติเช่นนั้น ซึ่งเป็นการบริหารตามหลักธรรมสัปปริสธรรมในด้าน ฉัมมัญญาตา (การรู้จักเหตุ) และ อัตถัญญาตา (การรู้จักผล) นั่นคือ การรู้จักคิดวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาเมื่อประสบปัญหาจากการปฏิบัติงาน พร้อมหาวิธีแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังตัวอย่างเช่น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งครู หรือนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนตามปกติได้ ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาโดยใช้ Google Meet ในการประชุมร่วมกับครู หรือให้คุณครูจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรือทางเลือกอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้แม้ไม่ได้มาโรงเรียน เป็นต้น

2. Student Care เป็นระบบการบริหารจัดการที่ทำงานบนคลาวด์คอมพิวเตอร์ (Cloud Computing) เป็นโปรแกรมที่มาช่วยสถานศึกษาในการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เช่น การลงเวลาการเรียนและเลิกเรียนของนักเรียน รวมไปถึงครูและบุคลากรในสถานศึกษาแบบ Realtime ด้วยการแสดนใบหน้า ซึ่งผู้บริหารสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปรวบรวมเป็นสารสนเทศของโรงเรียน, ระบบแจ้งการบ้าน โดยครูสามารถแจ้งการบ้านให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบได้ทันที ซึ่งผู้บริหารสามารถเรียกดูรายงานสรุปการสั่งการบ้านของครูย้อนหลังได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบ นิเทศติดตามการทำงานของครูรูปแบบหนึ่ง, ระบบแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ โดยโรงเรียนสามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียนให้กับผู้ปกครองคุณครู และนักเรียน ทราบได้ เช่น ประกาศรับสมัครนักเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถแจ้งข่าวสารของทางโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว, ระบบแจ้งผลการเรียน ครูประจำชั้นสามารถบันทึกและส่งข้อมูลเกรดเฉลี่ยของนักเรียนรายบุคคลในแต่ละภาคการศึกษาไปยังผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องเดินทางมาที่โรงเรียนเพื่อดูผลการเรียน และผู้บริหารสามารถดูรายงานข้อมูลเกรดเฉลี่ยของนักเรียน รายงานสรุปผลการเรียนย้อนหลังในแต่ละภาคการศึกษาได้, และระบบบริหารจัดการบุคลากร โดยสามารถใช้ลงเวลาทำงานและบันทึกการอยู่เวรประจำวันของครูและเจ้าหน้าที่ได้ และมีรายงานสรุปเวลาทำงานของครูและเจ้าหน้าที่ประจำเดือน เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ระบบ Student Care นี้มีประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเป็นการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี Cloud Computing มาช่วยลดภาระงานของครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ให้ทำงานน้อยลง ลดขั้นตอนเอกสารบางอย่าง แต่ได้ข้อมูลที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น และผู้บริหารสามารถเรียกดูข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น ถือเป็นการบริหารที่รู้จักองค์กร

มีการวางแผนบริหารจัดการองค์กรได้อย่างเหมาะสม ตามหลักธรรม สัปปุริสธรรมในด้านอรรถัตถุตา (การรู้จักตน) นั่นคือการรู้จักองค์กรของตัวเอง สามารถวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาได้ และพัฒนาสถานศึกษาให้ทันต่อเหตุการณ์ เช่น ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น ผู้บริหารควรรู้จักการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่ควรยึดติดกับ วิธีการทำงานแบบเดิม ๆ ซึ่งการนำนวัตกรรมเทคโนโลยี Cloud Computing มาใช้ถือเป็นการรู้จักปรับตัว และยอมรับที่จะเรียนรู้การบริหารใหม่ๆ เป็นต้น

3. TED Talk เป็นแอปพลิเคชันเพื่อการพัฒนาตัวเอง ที่ผู้บริหาร หรือแม้แต่บุคคลทั่วไปที่ต้องการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษ หรือเพิ่มความรู้ และแนวคิดเชิงสร้างสรรค์จากการเรียนรู้ผ่านการฟังฟังประสบการณ์จากผู้อื่น ควรที่จะมีติดไว้ ซึ่ง TED Talks ย่อมาจากคำ 3 คำ คือ **Technology, Entertainment and Design** เป็นรูปแบบของการสัมมนา ภายใต้วหัวข้อเทคโนโลยี ความบันเทิง และการออกแบบ ที่มีความยาวไม่เกิน 18 นาทีเริ่มจัดในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ.1984 (พ.ศ.2527) เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้คนทั่วโลก ที่มีความรู้ ความคิดดี ๆ มีประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำ และทัศนคติต่อเรื่องต่างๆ ได้ออกมาพูดเพื่อแสดงความรู้และความคิดเห็นต่อเรื่องนั้นๆ ถือเป็นแหล่งรวมแรงบันดาลใจ และพลังชีวิตดีๆ โดยผู้บริหารสามารถนำแอปพลิเคชันนี้มาใช้เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง รวมไปถึงส่งเสริมให้ครู และบุคลากรในสถานศึกษาได้ร่วมกันฟังเพื่อพัฒนาตนเองไปพร้อมๆกัน ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาในวิชาชีพตนเองตามหลักการรู้จักบุคคล (บุคคล โลปปรปัญญาตา) และ การรู้จักชุมชน (ปริสัญญาตา) ตัวอย่างการปรับใช้ เช่น ผู้บริหารเสนอ นโยบาย หรือแนวปฏิบัติ โดยการให้บุคลากรในโรงเรียนเลือกฟัง TED Talks ที่ตนสนใจ แล้วนำมาร่วมแชร์กันฟังในแต่ละครั้งที่มีการประชุม ถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในองค์กรอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงสามารถขยายผลต่อไปในชุมชนได้ เป็นต้น

4. Tick Tick เป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยในการบริหารจัดการสิ่งที่ต้องทำในชีวิตประจำวันแต่ละวัน โดยมีจุดเด่นคือการเป็น to-do list หมายถึงการสร้างและจัดการรายการสิ่งที่ต้องทำรายวันของผู้ใช้ เพื่อทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ เช่น รายการซื้อของ, นัดประชุมงาน, กำหนดแผนงาน เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารสามารถสร้างเป้าหมาย หรือภาระงานที่ต้องทำ พร้อมกับกำหนดวันและเวลาในการทำภาระงานนั้น ๆ ด้วย calendar view นอกจากนี้ยังมีฟังก์ชันที่เรียกว่า priority ซึ่งสามารถตั้งความเร่งด่วนของแต่ละงานได้ เพื่อดูว่างานไหนสำคัญหรือเร่งด่วนที่สุด เพื่อจัดลำดับความสำคัญของงานในหน้าที่ ทำให้สามารถทำงานเสร็จได้ทันเวลา

เป็นการบริหารงานตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังสามารถแชร์หรือมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานในองค์กรได้ โดยจะเห็นได้ว่า แอปพลิเคชัน Tick Tick เป็นนวัตกรรมที่มีประโยชน์มากสำหรับผู้บริหาร เป็นตัวช่วยในการบริหารจัดการเวลาในการทำงาน รวมถึงการวางแผนในการทำงานล่วงหน้าได้ ตามหลักธรรมาภิบาล (กาลัญญา) ซึ่งถือเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้บริหารในยุคนี้ ตัวอย่างการนำแอปพลิเคชันนี้ไปประยุกต์ใช้ เช่น ในยุค Next Normal ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการปรับตัว โดยสามารถใช้ Tick Tick ในการบริหารจัดการสิ่งที่ต้องทำในแต่ละวัน และตั้งความเร่งด่วนของแต่ละงานได้ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของงานในหน้าที่ เพื่อการบริหารงานที่ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน และสามารถปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้า ทันเหตุการณ์อยู่เสมอได้ เป็นต้น

5. Money Lover เป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยด้านการบริหารการเงินของบุคคล ซึ่งเป็นอีกทักษะหนึ่งที่ผู้บริหารควรมี เนื่องจากการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการงานและทรัพยากรทุกอย่างภายในสถานศึกษา รวมถึงด้านงบประมาณ โดยแอปพลิเคชันนี้ สามารถบันทึกหรือวางแผนการทำธุรกรรมได้บนโทรศัพท์ รวมถึงการวางแผนงบประมาณ และจำกัดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่จำเป็น โดยจะได้รับการแจ้งเตือนทุกครั้งที่มีงบประมาณถึงเวลาดำเนินการ ผู้ใช้สามารถตั้งเป้าหมาย และติดตามการออมเงิน นอกจากนี้ยังช่วยติดตามเงินได้อย่างสะดวกสบาย ซึ่งสามารถจัดประเภทได้ตามที่ต้องการ และมีรูปแบบการรายงานที่ชัดเจนด้วยรูปแบบภูมิต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ใช้มีภาพรวมเกี่ยวกับสภาพการใช้จ่ายของตนเอง จะเห็นได้ว่าแอปพลิเคชัน Money Lover ถือเป็นตัวช่วยที่ดีในการช่วยบริหารจัดการด้านการเงิน ตามหลักธรรมาภิบาล (การรู้จักประมาณ) ซึ่งผู้บริหารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนงบประมาณ และเพื่อเป็นตัวช่วยที่ดีให้แก่บุคลากร ในการเป็นผู้มีความพอดี มีการบริหารจัดการเงินที่เหมาะสมได้ เป็นต้น

บทสรุป

ในยุคความปกติถัดไป (Next Normal) ที่รูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กรต่าง ๆ มากมายที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ รวมไปถึงสถานศึกษาที่ต้องมีการปรับตัวต่อพฤติกรรม การเรียนของผู้เรียนที่เปลี่ยนไป จึงต้องมีการพัฒนาการบริหาร การจัดเรียนการสอนให้

สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้บริหารจึงถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารในฐานะตัวแทนของ บุคลากรในโรงเรียน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารและการดำเนินงานเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ และการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิผลในทางที่ดีต่อคุณภาพของผู้เรียน รวมไปถึงการบริหารโดยยึดหลักธรรมสัปปุริสธรรม ทำให้ผู้บริหารกลายเป็นผู้มีความรู้สามารถเป็นผู้นำที่ดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่ยั่งยืนต่อตัวบุคคลและสถานศึกษา ซึ่งการบริหารโรงเรียนโดยหลักพุทธศาสนานับเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความทันสมัยไม่ว่าจะยุคสมัยใด และเป็นที่ยอมรับกันในสังคมว่าได้สอนคนให้เป็นคนดีให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สอนให้บุคคลดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กันตวรรณ มีสมสาร. นวัตกรรม สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการทางการศึกษา ปฐมวัยและการจัดสภาพแวดล้อม. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564. จาก <https://www.stou.ac.th/offices/rdec/yala/main/pdf>
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). *บทความปริทัศน์ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal*. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม.
- ชูกิจ ลิมปิจำนงค์. (2563). Recovery Forum “School Reopening and Teacher Empowerment to cope with the Next Normal in Education”. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564. จาก <https://m.mgsonline.com/qol/detail/9630000063614>
- ณรงค์พันธุ์ เขียวขุนทด. (2559). *การศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ตามความคิดเห็น ของครูในอำเภอไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทินกร บัวชู. (2562). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา*. วารสารครุศาสตร์สาร. หน้า 285-294.

ประพันธ์ คชแก้ว. (2564). *นวัตกรรมการบริหารองค์การในยุคดิจิทัล*. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน.

พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). *การบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด - 19*. วารสารศิลปการจัดการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มลวิภา สีขเรศ. (2559). *การบริหารสถานศึกษาเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารสถานศึกษา*. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน.

วันเพ็ญ พุทธานนท์. (2563). New Normal การศึกษาไทยกับ 4 รูปแบบใหม่การเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2564. จาก <https://www.thebangkokinsight.com/367124>

ศิริเดช คำสุพรหม. (2563). รีวิวหลักสูตรยุคโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564. จาก <https://www.salika.co/2020/05/05/review-mba-program-post-covid-era/>.

เศรษฐชัย ชัยสนิท. (2553). *นวัตกรรมและเทคโนโลยี*. เข้าถึงได้จาก <http://it.east.spu.ac.th/informatics/admin/knowledge/A307Innovation%/20and%20Technology.pdf>.

สมบัติ นามบุรี. (2562). *นวัตกรรมและการบริหารจัดการ*. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การศึกษายุคดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564. จาก <https://www.posttoday.com/social/general/628541>.

Arita Marini. (2016). MODEL OF ELEMENTARY SCHOOL MANAGEMENT IN AUTONOMY ERA IN JAKARTA. *Ponte International Journal of Sciences and Research*. Vol. 72 No. 12 December.

Herkema, S. 2003, "A Complex Adaptive Perspective on Learning with in Innovation Projects". *The Learning Organization*. Vol. 10, no. 6, pp. 340-346.

Hughes, Chuck. (2003). *What does it really takes to get into the Ivy League & other highly selective colleges*. New York: McGraw- Hill.